

EKOLOGISKT LANTBRUK

Till Södermanlands lantbruk och landsbygd

Ökad bördighet med rikare markliv

Nr 3 2020

Text: Ingalill Kämmerling

Hur kan din växtföljd se ut, finns det utrymme för mer variation, bottengröda, mellangröda, vårplöjning, grannens stallgödsel (om du har växtodling) eller färre tunga överfarter? Fundera på hur du kan gynna markorganismerna i din odling och få mer tillbaka.

3,4 procent mull

På många högavkastande jordar är mullhalten idag så låg att det begränsar skördepotentialen. De marklevande organismerna spelar en stor roll för markens bördighet, och de behöver organiskt material och växande rötter.

Svampar, bakterier, dagmaskar och en hel rad andra organismer bryter successivt ner nya växtrester och äldre organiskt material i marken. Allt organiskt material bryts ned, till slut, men en del material är i olika stabila former av mull under nedbrytningsprocessen. Levande rötter, som ger ifrån sig rotexudat, har stor betydelse för att mata mikroorganismer och skapa stabilt organiskt material. Det stabila organiska materialet består framförallt av döda mikroorganismer.

Mullen håller kvar växtnäringen och fukten i marken och är avgörande för markens struktur och avkastningspotential. En mullhalt under 3,4 procent begränsar skörden, och är svårt att kompensera för på andra sätt. Att öka mullhalten i jorden tar sin tid, men åtgärderna kan ge stor skillnad i markstruktur på bara några år.

Bygger upp strukturen

Markens organismer och växternas rötter samverkar till att bygga upp jordens struktur med jord som hålls ihop i aggregat och porer som ger utrymme för vatten- och gastransport. Dagmaskarnas gångar ger plats för växrötter och ökar också markens infiltrationsförmåga. Exudat som rötter och svampar utsöndrar har klisterliknande egenskaper som håller ihop jord. Mykorrhizasvampar samarbetar med rötter, och når in i mindre porer för upptag av näring och vatten.

Forskningsrön visar att i jordar som är permanent bevuxna är mykorrhizasvampar viktiga nedbrytare av organiskt material och samtidigt bra på att bygga upp mullhalt. I åkermark som regelbundet jordbearbetas dominerar istället bakterier som nedbrytare av organiskt material. De jordarna blir mer känsliga för torka och får sämre motståndskraft mot sjukdomsalstrande organismer.

Stora dagmasken kan bidra med permanenta gångar ned till 2 meters djup.

Foto: Ingrid Johnsson

Gynna mångfalden i marken

- Genom att öka mångfalden i växtföljden kan du också öka mångfalden av markorganismer. Det i sin tur leder till fler ”goda” organismer som kan konkurrera ut skadliga organismer.
- En mellangröda kan till exempel bidra med: organiskt material, minskat kväveläckage, att luckra upp marken.
- Växtlighet större delen av året (gröda/mellangröda) gynnar de svampar och bakterier som är beroende av samarbete med levande växter.
- Minska markpackningen: använd inte tyngre ekipage än vad som behövs, stå över jordbearbetningen när förhållandena är ogynnsamma som exempel.
- Sträva efter att minska antalet bearbetningsstillfällen, i djup eller frekvens.
- Kompensera för jordbearbetning med åtgärder som är positiva för jorden.
- Hög skörd bidrar med mer skörderester. Men enbart höga skördar räcker inte för att höja mullhalten.
- Stallgödsel och kompost tillför både organiskt material och mikroorganismer.

Vad du får tillbaka

Ett rikare markliv, högre mullhalt och bra markstruktur leder till bättre lönsamhet genom att bidra till:

- Stabilare skördar
- Ökad motståndskraft och återhämtningsförmåga vid extremväder
- Bättre näringstillgänglighet
- Förbättrad infiltration och minskat näringsläckage
- Friskare växter och ekosystem
- Minskat dragkraftsbehov och drivmedelsförbrukning

Lär dig mer om mångfalden i marken

och hur marklivet och din odling kan gynna varandra – broschyren (Jordbruksinformation 6 – 2019) hittar du som PDF på Jordbruksverkets webbplats, webbutiken.jordbruksverket.se, eller kontakta Länsstyrelsen så skickar vi dig ett exemplar.

Vill du hellre prenumerera digitalt eller avprenumerera? Kontakta: Jenny Askenfelt jenny.askenfelt@lansstyrelsen.se
Så här hanterar vi dina personuppgifter - Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Följ oss på Facebook –

Du hittar oss genom att skriva in @LandsbygdSodermanland i sökrutan på Facebook eller genom att följa länken - <https://www.facebook.com/LandsbygdSodermanland/>

Kom ihåg att gilla vår sida så du kan se när vi lägger ut något nytt!

Kommande aktiviteter i höst –

Fokusträffar naturbeteskött 23 september/11 november

Nöt- och fårköttproducenter - hur gynnar vi biologisk mångfald i naturbetesmarken samtidigt som kött av bra kvalitet produceras.

Hamlingskurs på Sävö 10 oktober

Grundkurs i ekologisk fruktodling 6-7 november

Jordkällarkurs hösten - 20

Fältviltet i jordbrukslandskapet hösten - 20

Anmäl dig på Länsstyrelsens webbplats program och anmälan publiceras på vår webbplats, håll utkik!